

bris quoque mutuo committuntur, ac ob id externam superficiem non admodum leuē habere uidentur, sed membranarum inuicē conatarum modo asperā ac fibrosam. Interior eius inuolucris superficies, quā testē ipsiusque uasa respicit, laeuis & aqueo quodā humore obducta est, neque ulli penitus corpori conascitur, preterquam quod elatori sui parte, quā ex peritongo procedit, illic peritongo continuatur adnasciturque: quā & inferiori testis parti ualide applantatur, nō quidem testis corpori, sed humillimae uasis semen a teste deferentis parti, quā id sursum secundū testis humiliora reuoluitur. Ad hanc tenuissimā membranā interuentu praesens inuolucrum interna ipsius superficie uasorum membranā adnascitur, quā a peritongo enata, uenae quidē seminali alterā constituit tunicā, arteriae autē tertiā. Atque is cōnexio nō orbiculatim ad uasa perficitur, sed secundum rectā duntaxat lineā, quā ad posteriorē uasorum sedem ducitur. Hoc inuolucrum aliquid cum carnosa corporis membrana cōmune nanciscitur. Vt enim hanc carnosam quibusdā fibris aliqua sui parte augeri intertextū ac in musculi naturā degenerare dictū est, sic quoque hoc testis inuolucrum secundum totā ipsius longitudinē posteriori in sede, a peritongo usque ad humillimā testis partē, carnosas fibras obtinet, & longi stricteque cuiusdā musculi naturā refert, quem membranā seu ipsi inuolucro innatum cernimus, nūquā ab inuolucro abscedentem, sed unā cum illo a peritongo incipientem, & etiā inferiori parti uasis a teste semen deferentis, simul cum inuolucro adnatū. Inuolucrum hoc praeterquam quod testem commodissime integrit, illumque suspensum continet, musculi etiam illius beneficio, quasi uoluntario motu testem sursum allicere sentitur. Porro & musculi huius occasione, quod scilicet ruber ut reliqua caro sit, id inuolucrum uelut priuatim appellatum a Graecis arbitror. aut etiam ob uenarum gracilium quae ad eam frequentiam, quae illi inuolucro etiam ruborem aliquē conciliat. Verum nō ignarus quod id a uagina id Graecorum nomen deducere, nollem de nominibus quae harum particularū innumera uariāque admodum (si modō alibi) occurrūt, uideri contentiosior. id enim mihi sat est, si uerē singula, uti inter discendum apparēt, describerem, totius capitis ordinem ac nominū liberā impositionem lectori relinquēs. nihil enim in tractatione obstabit, quodcumque primū liberit prius et posterius hic perlegere, atque ex sententia singula nuncupare. Quod praecipue propter alterū priuatim testem ambiens inuolucrum addendum duxi. Quippe id praeter testis corpus substantiamque nihil omnino amplectitur, testis figurē ad amissim respondens, aut potius illam efformans. Quippe dura & crassa ac ualida admodum membrana est, testis substantiam utcumque mollem ac sequacem inuoluens. Atque is sanē praesentis inuolucris praecipuus usus censendus est, dein in hoc conducit, ut ipsius interuentu & medio, uasa testis cōmittenda ipsi adnascantur. Inuolucrum enim laxius, tenuius, molliusque inibi cernitur, quā uasa illi connascantur, quā per reliquam circūferentiam. Et elatori quidem huius tunicae parti uena ac arteria testis sanguinem spiritumque deferentes adnascuntur, ac quamplurimi ramuli eam tunicam hic perforantes, in testis substantiam exporriguntur. Praeter illos uerō, frequentes, sed perquam graciles furculi, deorsum in tunicā illius corpus a uena arteria quae deriuatur, in tauris & arietibus instar uitis capreolorum elegantē deducti. In posteriori uerō sede tunica haec per uniuersam ipsius longitudinem ualidissime adnatos exigit omnes deferentis semen uasis anfractus testis obductos, inibi etiam undecunque tenuibus ac uisum fugientibus foraminibus pertusa. Caeterum per reliquam exteriorē ipsius superficiē, laeuis & aqueo humore perfusa, nulliūque penitus parti cōnexa est. Interna uerō superficie, qua testis substantiam haec tunica continet, undecunque illi substantiae connascitur. Porro hanc tunicam seu inuolucrum a primis Anatomes professoribus, qui testem *σπέρματος* uocauerunt, *σπέρματος*, quasi supergeminalem dixeris, appellatum sat scio: quicquid alij de testis nugentur capite, qui quum inuolucrum hoc ignorarent, & apud ueteres Graecos *σπέρματος* legerent, praeter elatiorem testis partem, Galeno testis caput procul dubio nuncupatam, aliam effinxerunt particulam, quae parui testis instar, testis imposita, ipsius caput & *σπέρματος* uocaretur. Alij horum errore (quem & Graecorum interpretes mirifice auxerunt) elusi, sed in sectione interim diligentes, quum huiusmodi caput non reperirent, Arabes quosdam imitati, uas aliquod hoc nomine appellandum finxerunt, quod inter testem & uenam ac arteriam, quae praesenti inuolucro primū adnascuntur, medium posuere, eam fortasse semē deferentis uasis particulā ita appellātes, quae ipsius est principium, & in posteriori testis sede elatiorem ipsius sedem orbiculatim aliqua ex parte cōplectitur. Sed quū ex resectione horū nugae etiā leui opera obseruētur, postposita nominū cōtentione, hanc ex proprijs cuiusque testis tunicis alterā habeto, & *σπέρματος* ueteribus etiā Graecis appellatā scito, nūc uasorum ductū mentē alacriter accommodans. Ad singulos enim testes singulē pertingūt uenae, ac itē arteriae ortu differētes. Vena namque dextrū accedēs testē, a uenae cauae caudice demissius quā uenarū ad renes exporrectarū origines pendēt, principium ducit: nō quidem a dextro caudicis latere, sed ex superiori anteriori uenae ipsius sede

Testis musculi exteriori ipsius inuolucro innatus.

Intimus testis inuolucrum.

Vasorum testis ac spirituum deferentium nomen, uelut ex ortu.

sede ad dextrum modicē declinans, oblongo quasi & crassiusculo tubere exoritur, ac sensim oblique uersus dextrum latius protensa, peritonaeoque suffulta deorsum fertur. Sinistri testis uenae non a cauae caudice principium mutuatur, at elatius multo quā dextra nascens, ex uenae sinistro reni exporrectae humiliori sede originem habet. Atque in hunc modum plerumque uenarum ortus cernitur. uerum quandoque, sed rarius, a sinistro cauae caudicis latere ramulum exporrigi conspicias, qui deorsum ad sinistra repens, sinistra seminali uenae commiscetur, ac cum illa coit. Galenus idem & dextra seminali uenae aliquando cōtigisse testatur, quod scilicet a dextri renis uena egrediens furculus, deorsum protenderetur, & uenae commisceretur a cauae caudice principium exigenti. At nescio quid Prometheus in mentem uenerit, qui suis somnijs hominem in cathedra fingentes, dextram seminales uenam a dextri renis uena, sinistram uerō ex cauae caudice toties enasci docent, quoties sinister ren dextro elatiorem sedem occupat: quasi uerō dextra uena non demissius multo, quā renum uenae, initium duceret: & quia plerumque dextri renis uena nimis elata esset, testis dextri uena a cauae caudice deriuaretur. Nos crebro eum renum obseruauimus situm, sed dextri testis uenae aliud principium semel duntaxat, quam uis tunc utriusque lateris seminales uenae a renum uenis principium ducebant. Porro seminales uenae, ad hunc modum deorsum protensa peritonaeo fibrosis nexibus qui in alteram carum degenerant tunicam committuntur, coniuges arterias sortitae. Vtraque enim arteriae humilior quā dextrum testem petentis uenae principium consistit ē directo, & sibi proximae ex elatoris anterioris uenae magnae arteriae sedis medio promuntur, ac dextra quidem cauae uenae caudicem (quod parum a Galeno animaduersum miror) conscendens, deorsum oblique ad dextri testis uenam properat. Sinistra uerō sui lateris uenam accedens, non semel mihi defuisse uisa est, sinistri testis uena solito tunc longē ampliori. Ab arteria uerō sinistro reni communicata illam enasci, uix unquam occurrit: quanquā id interdum accidere posse, nō eo inficias, quod tamen crebrius par uenarum & arteriarum testes petentium (uti passim Galenus docet) obseruetur exortus, nequaquam cōcessero. Dextra uena & arteria (idem de lateris sinistri uasis subaudito) sese inuicem contingentes, peritonaeo uti dicebā incumbunt, & ipsi fibrosis membranis uenae nexibus alligatae, decliuesque in dextrum protensa, super urinariū meatū ex dextro rene urinam uescicae deferentē ducuntur, peritonaeo in progressu tenues ac perquam graciles furculos diffundentes. Quum primum uerō uasa haec ad pubis usque ossis sedem peruenerint, quae septimus femur mouentium musculus supra coxendicis os deorsum uersus minorem femoris processum fertur, illa peritonaeum iuxta internum eius musculi latus permeant, & ex magna peritonaei amplitudine procidentia in exteriori testis peculiari inuolucrum quod hic a peritonaeo ducit principium, pertingūt, unā cum neruulo ad testes usque producto, qui interdū a lēxi paris neruorū cerebri propagine costarū radicibus exporrecta diducit, interdū uerō a uigesimo primo spinalis medullae neruorū pari. Porro peritonaei foramen uasa cum neruo transmittens non ita patet, ac si quis ori pennam inderet, aut eadem chartā hanc pertunderet, sed peritonaeum exactissime uasorum lateribus, ipsarumque tunicā, quam in progressu adhuc in magna ipsius cauitate uasis exporrigit, conascitur, tūc ipsa nō secus transmittēs, quā septum & quibus id succingitur membranā stomacho & uenae cauae uiam offerūt. Simulatque uerō uasa illud peritonaei foramen superarunt, ex dextro quodāmodo latere rursus oblique deorsum in sinistra ad dextri testis elatiorem sedem ducuntur, arteria non amplius uenae duntaxat, ut in reliquo processu, accumbit, fibrisque membranarum tantum cōnectitur, sed uaria quadam peculiari ratione uena cum arteria coit, & ambae inuicem cōmifcentur, corpusque unum pyramidis anteriori posteriorisque depresso instar efformat, cuius quidem conum uasa ubi primū inuicē permifcentur efficiunt, basim uerō ea sede qua elatori testis parti cōmittuntur. Per uniuersum hoc corpus ramorū myriades inuicē complexi obseruantur, non quidem omnes rectā deorsum procedētes, sed alij partim rectā, partim orbiculatim, partim trasuersim, alij alio modo inuicē implicari apparēt: impossibile est, unam ductus seriem unum uel ordinē inibi animaduertere. Neque etiam, quod alijs traditum est resectionis professoribus, hic expēdere ualeo, quo nam pacto maiore dextri lateris quā sinistri uasorum implexum fieri nugentur, quū mihi hac ex parte uasorum nullum conspiciatur discrimen, & aliunde profectō quā a maiori illo minori uel implexu masculorum sceminarumque pendet procreatio. Porro quum tot ramorum in membrana illa quam peritonaei uasis inibi offert, quā illi fibrosis nexibus haerent, implexus fiant, corpus id nidum crucis uidelicet aut lumbricis oppletum referre uideretur, aut etiam senioris rustici, aut baiuli surae, temporum uel cutem uaricibus turgidam. Vt enim multifariam in illa uenae inaequaliter exuberantes errabundo ductu feruntur, ita quoque in hoc quod narramus corpore, uenae seminales ac arteriae innumerae soboles oberrant. Perquam raro enim accidit, uarices

Ad resectionem ductus.

Vena cum arteria cōmixtio & implexus.